

TORPA KYRKA

Himmelsberga 8:1, Torpa församling, Kungsörs kommun, Västmanlands län

Digitalfotografier Rolf Hammarskiöld

BESKRIVNING

Kyrkomiljön

Torpa socken ligger i Södermanlandsdelen av Västmanlands län. Den sträcker sig från Mälärviken Galten i norr mot mer höglänta, skogbevuxna trakter i söder, vilka gränsar till Södermanlands län och Strängnäs stift. Landskapet får sin prägel av låglänta dal - och strandbygder, till stor del gammal sjöbotten, vid innersta Mälaren. Utöver jordbruket har fiske och fruktodling länge varit en betydande inkomstkälla.

Torpa kyrka och Himmelsberga by fotograferad omkring 1960; prästgården - idag fränsåld - ligger vid den norrgående byvägen mot Mälaren. Digital kopia av vykort

Området är rikt på lämningar från förhistorisk tid, mest frekventa i området närmast kyrkan. Bland annat har ett gravfält med tre högar och ett femtiotal stensättningar registrerats. I söder ligger den kända fornborgen Torpsten.

Nordost om kyrkan ligger ännu den före detta sockenstugan från 1700-talet. Där bodde klockaren och där bedrevs socknens folkskoleundervisning 1842-63. År 1873 omvandlades sockenstugan till en lanthandel som var i drift fram till 1990. I sydvästra delen av kyrkbyn finns f d komministerbostad från 1945. Församlingens f d sockenmagasin från 1775 har flyttats vid flera tillfällen och står nu på gården Väster Säby.

Himmelsberga är Torpa sockens kyrkby och har fortfarande en relativt tät bebyggelse med bostadshus och mindre gårdar. Sydost om kyrkbyn finns en senare tillkommen samhällsbildning, framvuxen i anslutning till Torpaslättis järnvägsstation.

Kyrkoanläggningen

Kyrkogårdens äldre del närmast kyrkan omgärdas av en bogårdsmur i kallmurat förband, byggd av dalkarlar på 1840-talet. Tre stigluckor finns: Den östra är senmedeltida men ombyggd på 1700-talet, den sydvästra är märkt med året 1746 och den norra med året 1766. Samtliga är murade i tegel och slätputsade med kalkbruk, idag vitkalkade men har tidigare haft en rosa nyans. Taken täcks med falsad plåt.

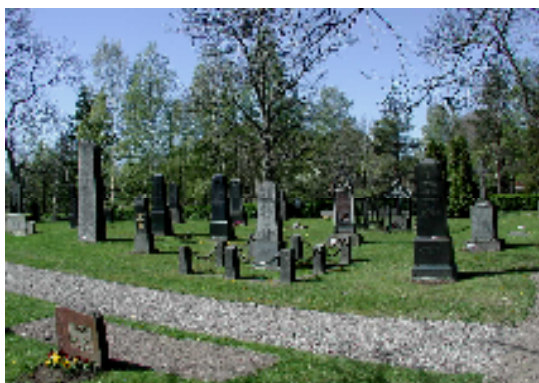
Digitalfotografier Rolf Hammarskiöld

Från den äldre till den yngre kyrkogården i söder, invigd 1935, leder en bred granittrappa och en tidigare grindförsedd entré. Mellan de båda områdena, inbyggt i muren, finns ett gravkapell som färdigställdes 1939 efter ritningar av Viktor Segerstedt. Väggarna är murade av gråsten, delvis kilade och tuktade block, delvis stenar ur den rivna kyrkogårdsmuren. Taket är platt och torvtäckt.

Runt om såväl gamla som nya delen av kyrkogården löper trädkransar som förnygrats när så behövs. Gångarna är grusade eller belagda med kalkstensplattor. Markytorna är till större delen gräsbevuxna.

Digitalfotografier Helén Sjökvist, Västmanlands läns museum

Sammanlagt åtta gravkvarter har indelats. Direkt norr om kyrkan dominerar sekelskiftesgravar med stenar av varierande utformning, tidigare med grusbäddar och stenramar. I nordost finns mer enhetligt formade gravar på rad, med rygghäckar. Området närmast söder om kyrkan är ganska varierat, medan den nyare kyrkogårdens fyra kvarter är strikt orienterade kring en mittaxel. Utanför östra stigluckan vidtar parkmark, i kyrkans ägo sedan 1930-talet.

Torpa kyrka omfattar långhus med brant sadeltak, ett smalare och lägre kor samt bakomvarande, ännu smalare och lägre sakristia. På södra sidan är vapenhus utbyggt och på den norra f d panncentral. Fasaderna består av spritputsade väggfält, slätputsade omfattningar och en profilerad takfot, allt avfärgat vitt. På vapenhusets västra sida är tre gravhällar av kalksten infästa.

Kyrkan bestod först av ett romanskt långhus med ett lägre och smalare kor. Dessa delar är idag kor och sakristia till ett under 1400-talet tillfogat större långhus. Digitalfoto Rolf Hammarskiöld

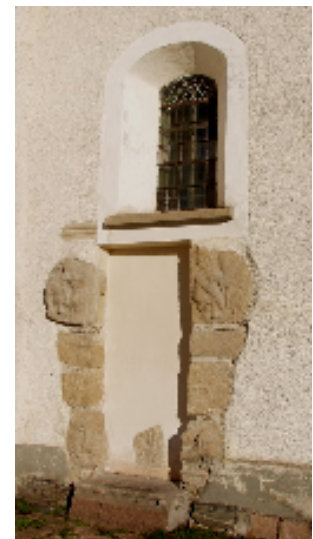

Fönsteröppningarna är rundbågiga och försedda med svartmålade gjutjärnsfönster. Taket täcks av falsad plåt vars tvärfalsar är förskjutna.

Kyrkans södra sida – Digitalfoto Rolf Hammarskiöld

Vapenhusets dörr, vapenhusets södra gavel och resterna av korets medeltida kalkstensportal, med skulpterade huvuden - Digitalfoton Rolf Hammarskiöld

Vapenhusets välvda portal i söder har en medeltida dörr av breda plank med rikt järnsmide och stocklås. I väster finns en senare tids portal med panelklädd pardörr. På korets södra sida ses en medeltida kalkstensportal och ovanför denna ett bevarat äldre fönster med blyinfattade rutor.

Klockstapeln på kyrkans östra sida uppfördes 1737-40 av byggmästare Lenström. Dess grund består av runda stenar i bruksmur och fasaderna av klingsågade, tjärade spån. Ljudluckorna är av stående bräder sammanhållna med bandgångjärn. Huvu är täckt med falsad, svartlackad plåt.

Digitalfoto Rolf Hammarskiöld

Vapenhusets
målningar gjordes
1685, men har
stilmässigt hänförts
till tidigt 1600-tal –
Digitalfoton Rolf
Hammar skiöld

Inträde har traditionellt skett genom södra sidans vapenhus, fem trappsteg nedanför kyrkorummet. Golvet består av små kalkstensplattor. Vapenhusets kryssvalv är dekorerat med renässansmålningar i grått och rödbrunt. Utmed väggarna är bänkar infästa.

Kyrkorummet är i långhuset tvåskeppigt och täckt med sex stjärnvalv. Målningsfragment från 1480-talet och 1685 förekommer, men schablondekorer i jugendstil dominerar. Fönstrens inre bågar har blyinfattat nyantikglas. Kalkstengolv ligger i gångar och kor, fernissade bräder i anslutning till bänkarna. Bänkinredningen är sluten, med pilasterförsedda gavlar och dörrar med

Digitalfoto Rolf Hammar skiöld

listinramade fyllningar och handsmidda gångjärn. Längst fram är två rikare formade skärmar uppsatta. Bänkarnas fasader är de ursprungliga från 1664, medan ryggar och sitsar ombyggdes 1909-10. Nuvarande färgsättning i grå och gröna nyanser tillkom 1968. Norra sidans predikstol med tillhörande ljudtak är utformad i rokokostil med svängda sidor på korgen, åtskilda av snidade och förgyllda voluter. Den ursprungliga uppgången är bevarad.

Läktaren på kyrkorummets västra sida är till sin äldsta del troligen från 1670, utökad 1771. Dagens utseende fick den 1893, då nuvarande orgelfasad tillkom.

Altarskåpets mittparti upptas av en skulpterad framställning av Kristi nedtagande från korset. Altarringen från 1709 moderniserades märkbart då textilklädseln byttes 1968. Digitalfotografier Rolf Hammarskiöld

Korets kryssvalv har kvar mer av medeltida målningar än övriga kyrkorummet, medan väggarna är helt täckta med schablonmålningar från 1909-10. Altaret har tegelmurad kärna och utanpå denna en spegelindlad panel, liksom altarringen i rokokostil. På altaret är uppställt ett rikt förgyllt altarskåp med enkla flygeldörrar.

Bakomvarande sakristia - det ursprungliga koret - har enhetligt gråvita väggar och kryssvalv. Östra väggens välvda nisch minner om det korfönster som fanns här i kyrkans äldsta tid. För att illustrera detta bättre blev ett litet invändigt blindfönster med blyinfattat glas inmurat 1968. Samtidigt tillkom sakristians nuvarande inredningssnickerier och ett litet andaktsaltare.

Kort historik

En dendrokronologisk undersökning tyder på att platsens ursprungliga stenkyrka uppfördes efter 1106, sannolikt på 1120-talet. Den då avsevärt mindre byggnaden bestod av långhus – dagens kor – och kor – dagens sakristia. I väster fanns ett torn. Inträde skedde på södra sidan genom en välvd kalkstensportal – idag igensatt men ännu avläsbar. Över kyrkorummet var då öppna takstolar och kyrkorummets väggar pryddes med målningar, varav fragment återstår på vinden över sakristians valv. Dopfunten i sten tillkom sannolikt samtidigt med kyrkan.

Nuvarande långhus tillkom vid stor ombyggnad på 1400-talet, då västtornet revs. En portal togs upp på södra sidan, där senare ett vapenhus tillbyggdes. Dörren utfördes av breda furuplankor med avancerat smide. Fönsteröppningarna gjordes relativt små, rektangulära med blyinfattade rutor. Över tillkommande kyrkorum byggdes ett platt trätak. Samtidigt omdanades det ursprungliga långhuset till kor och det äldsta koret avskildes med en mellanvägg och fick ny funktion som sakristia.

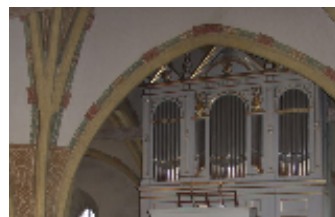
På 1400-talet slogs först kryssvalv över kor och sakristia. Senare indelades långhusets kyrkorum i två skepp genom slagning av fyra stjärnvalv och två bakre kryssvalv. Sidoaltare placerades vid det två valvpelarna centralt i kyrkorummet. Valven dekorerades med målningar, i en stil som saknar direkta motsvarigheter på annat håll. På södra sidan tillbyggdes ett vapenhus med blinding i gavelröset.

En förnyelse under 1600-talets senare hälft inleddes med att nuvarande bänkinredning byggdes 1663-64 av snickare Per Eriksson, 1670 följt av att en läktare med orgel tillkom. År 1686 blev större delen av kyrkorummets medeltida målningar överstrukna med vit kalkfärg och draperier målades runt fönsteröppningarna. Även vapenhusets valv bemålades.

År 1709 byggde Gabriel Snickare den altarring som alltjämt äger bestånd. För att få plats med fler åhörare utökades västra läktaren 1771 och fick sin alltjämt befintliga barriär. Predikstolen i rokokostil tillkom 1777, tillverkad av Lars Scherling i Köping.

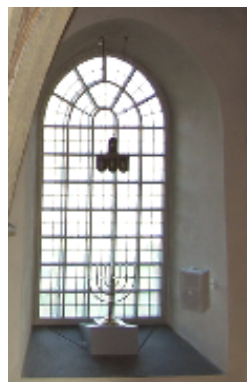
Till det sena 1800-talets större förändringar hör bytet från spåntäckning till falsad plåt på yttertaken och att kyrkorummet för första gången fick värmekällor, två vedeldade kaminer. Orgelverket blev utbytt 1893 och då tillkom den orgelfasad som alltjämt finns kvar.

Digitalfoto Rolf Hammarskiöld

Vid en stor upprustning 1909-10 blev kyrkans nordöstra hörn murat på nytt och stabiliserat med järn. Fönsteröppningarna vidgades och försågs med nya fönsterbågar av gjutjärn med munblåst, tjockt klarglas. Mitt på norra långsidan upptogs ytterligare ett fönster. Vapenhuset gjordes till ett slutet rum, då porten mot kyrkorummet flyttades ut till den tidigare öppna vapenhusportalen. På långhusets norra sida gjordes en liten utbyggnad för att rymma en kalorifer/centralvärmepanna. Omfattande fasadrenovering/nyputsning krävdes.

Även inre förnyelse skedde 1909-10, efter arkitekt Ragnar Östbergs program. Då gjordes en rad ändringar och tillägg som alltjämt återspeglas i kyrkorummet. Återstående medeltida målningar i kyrkorummets valv frilades/restaurerades. De kompletterades med schabloneringar i jugendstil på valvribbor och korets väggar. De båda valvpelarna höggs rena och påmurades till jämnare struktur, vilket innebar att rester av murade sidoaltaren gick förlorade. De gamla ojämna tegelgolven borttogs och istället lades polerad kalksten. Tre gravhällar som funnits i golvet flyttades ut och infästes i vapenhusets västra yttervägg. Under bänkarna lades fernissade brädgolv. Då bänkinredningen återställdes försågs den med bekvämare ryggar och sitsar, medan befintliga gavlar och skärmar bibehölls. Södra läktaren borttogs och en större trappa byggdes till orgelläktaren. Dessutom förnyades kyrkan tekniskt genom installation av centralvärmepanna/kalorifer i en utbyggnad på norra sidan. Värmen fördes till kyrkorummet genom kanaler med värmegaller.

På 1950-talet kompletterades kyrkans fönster med inre bågar, med blyinfattat nyantikglas. Kaloriferen tycks inte ha fungerat väl och ersattes med en oljepanna.

Vid den senaste större förnyelsen 1968 putsades fasaderna med nuvarande bruk och avfärgades. Kyrkorummets bänkinredning, läktarbarriär och övriga snickerier ommålades i ganska dämpade grå och gröna nyanser. Ny pardörr sattes mellan vapenhus och kyrkorum. Elektrisk uppvärmning infördes.

Mest genomgripande av åtgärderna som vidtogs 1968 var de som rörde sakristian. Där revs dåvarande träbjälklag och ersattes av gjuten betong. Dessutom murades ett litet andaktsaltare mot östra gavelväggen. En bevarad medeltida fönsternisch blev återfunnen och på initiativ av kyrkvärden Axel Larsson insattes där ett blindfönster med blyinfattat glas. Nya förvaringsskåp och andra inredningssnickerier tillkom.

En (alltför) genomgripande reparation av långhusets yttertak skedde 1981-82, då befintliga, till stor del medeltida takstolar revs och ersattes med modernt utförda av tryckimpregnerat virke. Bara de fyra takstolarna närmast koret i öster sparades som referensobjekt. Ny täckning av falsad plåt ersatte den befintliga som funnits sedan 1852.

Kulturhistorisk karakteristik och bedömning

Torpa kyrka är en av de äldsta i Mälardalen. Dess långa historia är avläsbar såväl till de stora dragen som till detaljutformningar. Äldst är koret och sakristian, vars omfång alltjämt återger 1100-talets stenkyrka. Delar av den ursprungliga portalen har bevarats, vilket är nära nog unikt. Ytterligare ett unikum är de bevarade bysantinska målningarna ovanför sakristians valv. Långhuset tillhör 1400-talets stora utbyggnad. Något senare tillkom vapenhuset.

Till det yttre är kyrkans medeltida proportioner bevarade. Däremot är fasadernas spritputs och yttertakens plåtbeklädnad att hänföra till förnyelser under 1800-talets senare hälft. Fönsteröppningarna fick nuvarande storlek och bågar i gjutjärn 1909-10.

Interiören uppvisar åtskilliga medeltida drag, men även flera andra perioders ändringar och tillägg. Mest anslående är långhusets valvkonstruktion, tillkommen på 1400-talet, samt korets rikt förgyllda altarskåp. Kyrkorummets målningar utgörs av 1400- och 1600-talsfragment, vilka knyts samman av omfattande schabloneringar i jugendstil, tillkomna 1909-10 efter arkitekt Ragnar Östbergs anvisningar. Då blev även nuvarande kalkstens- och trägolv lagda.

Från 1663-64 är kyrkorummets bänkinredning som trots senare moderniseringar bevarat sin ursprungliga karaktär. 1686 tillkom efterreformatoriskt måleri, bäst bevarat i vapenhuset. År 1709 förfärdigades den spegelindelade altarringen och förmodligen även altarets träbeklädnad i samma stil. Läktaren fick sin nuvarande barriär vid utbyggnad 1771. Mycket tidstypisk är predikstolen i rokokostil, tillverkad 1777 av Lars Scherling i Köping. Kyrkorummets mest framträdande 1800-talsinslag är orgelfasaden, ritad av Aron Johansson och färdigställd 1893. Inredningssnickerierna ommålades i sin helhet 1968. Då blev även sakristian nyinredd, varvid en medeltida fönsternisch frilades på nytt och delvis rekonstruerades.

Att särskilt tänka på i förvaltning och användning av kyrkan och kyrkomiljön:

- De medeltida murverken i ytterväggar och valv är omistliga, liksom bevarade målningar från 1300-, 1400- och 1600-talen. Att även 1909-10 års jugendschabloneringar bevarats är ovanligt.
- Andra omistliga medeltida byggnadsdetaljer är södra ingångsdörren, äldre takstolar och underlagspanel.
- Bänkinredningens 1600-talssnickerier och –smide har stort hantverkshistoriskt värde.
- Sakristian genomgick 1968 en restaurering av hög kvalitet
- Viktiga för kyrkomiljön är även kyrktomtens övriga byggnadsverk: klockstapel, bogårdsmuren med sina tre stigluckor, samt gravkapellet.
- Kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar har klassats i kyrkogårdsinventering 2002.

Redaktionella uppgifter

Inventeringsperiod: 2005-02

Fältinventering: Rolf Hammarskiöld, Västerås stift

Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning: Rolf Hammarskiöld, efter samråd med referensgrupp utsedd av Västerås stift

Rapportsammanställning: Rolf Hammarskiöld, Västerås stift

Källor och litteratur

Otryckta källor

Kungs Karls kyrkliga samfällighets arkiv (KKS):

- N I: 1, ämbetsberättelser för åren 1955 & 1961
- O I a: 1; handlingar rörande reparationer på kyrkan 1893-1961

Landsarkivet i Uppsala (LAU):

- K1: 3, byggnads- och kyrkogårdsuppgifter 1800-1830
- K1: 4, byggnads- och kyrkogårdsuppgifter från 1840- och 50-talen

Västmanlands läns museums arkiv (VLM):

- Slutrapport om utförda arbeten 1997

Litteratur

Bergman, Mats: Torpa kyrka – Sörmländska kyrkor 101 – Nyköping 1989

Bohrn, Erik: Torpa kyrka – Sörmländska kyrkor 101 – Nyköping 1948

Boström, Erik: Medeltida kalkmålningar i Västmanlands län – en inventering
/Västmanlands museums årsskrift nr 62 - Västerås 1984, s 7-132/

Karlsson, Lennart: Medieval ironwork in Sweden, Volume II - Stockholm 1988, s 514-515

Kilström, Bengt Ingmar: Torpa kyrkomiljö – mellan mäljarstrand och europaväg/*Tidernas kyrkplatser – 12 miljöer i Västmanlands län, s 79-83/*

Schnell, Ivar: Torpa kyrka - Sörmländska kyrkor 101 - Nyköping 1974

Sjökvist, Helén: Torpa kyrkogård – dokumentation och bevarandeplan, Västmanlands läns museum Kulturmiljöavdelningen rapport 2002: B18

Tångheden, Ivar: Torpa kyrka/*Västerås stiftsbok 1969, s 198-200/*

Sammanställning av viktiga händelser för kyrkan, relaterade till källor

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1120-talet	Nybyggnad	En stenkyrka uppfördes. Den omfattade ett romanskt kor (dagens sakristia) med ett litet långhus (dagens kor) samt västtorn. Inträde skedde genom en välvd kalkstensportal på långhusets södra sida. Över kyrkorummet var ursprungligen öppna takstolar. Kyrkorummets väggar pryddes med bysantinska målningar (fragment av dessa återstår på vinden över sakristians valv). Dopfunten i huggen sten tillkom sannolikt samtidigt med kyrkan	”Ödulv gjorde kyrkan” (inskriftion i kalkstensportalen)	ATA: Rapport 1999-09-28 av A-C Bonnier, efter dendrodatering (Lst dnr 225-1171-999) Det frodvuxna takstolsvirket gav dock en osäker datering. Boström, s 97
1400-1450	Valvslagning	Över sakristian slogs ett tegelmurat kryssvalv, över koret två.		Born, s 14 Schnell, s 4
1450-1500	Rivning Nybyggnad – långhus Ändring/ombyggnad, stomme Valvslagning Arkitektur-bunden utsmyckning – måleri, interiör Nybyggnad – vapenhus Specifika inventarier – altarskåp	Västtornet revs för att ge plats åt ett större långhus (tornets murverk är ännu avläsbart på långhusets vind). Portal togs upp på långhusets södra sida, där senare ett vapenhus tillbyggdes. Dörren som insattes hade utförts av breda furuplankor med avancerat smide. Fönsteröppningarna gjordes relativt små, rektangulära med blyinfattade rutor. Det ursprungliga långhuset omdanades därvid till kor. Det äldsta koret avskildes med en mellanvägg och fick en ny funktion som sakristia. <u>Observera!</u> I äldre litteratur antas, förmodligen felaktigt, att denna stora utbyggnad skedde på 1320-talet. Över långhuset slogs fyra stjärnvalv och två kryssvalv, de senare längst västerut. Valven bemålades, liksom korets valv och triumfbågen. Idag återstår målningarna fragmentariskt i koret och har daterats till 1480-t. Motiven är bibliska. På kyrkans södra sida tillbyggdes ett vapenhus. Över vapenhuset slogs ett kryssvalv som bemålades i röda och svarta toner. Motiven har bara delvis religiös karaktär. Ett nordtyskt altarskåp införskaffades, med skulpterad framställning av Kristi nedtagande från korset.		Bergman, s Born, s 7-8, 14 Schnell, s 4 RAÄ: Bedömning av A-C Bonnier
1603	Specifika inventarier – kyrkklocka	Lillklockan blev gjuten	Olsson Klockgjutare	
1663-64	Fast inredning – bänkinredning	Sluten bänkinredning byggdes. Gavlarna försågs med pilastrar och dörrarna med listinramade fyllningar. Längst fram uppsattes två rikare formade skärmar.	Snickare Per Eriksson	Bohrn, s 9-10
1670	Fast inredning – läktare	Läktare byggdes, troligen (men inte säkert) i kyrkans västra del. 6-stämmig orgel installerades	Snickare Olof Ingenmansson Orgelbyggare Georg Beyer, Skövde	Bohrn, s 10
1686	Arkitektur-bunden utsmyckning – måleri, interiör	Kyrkorummets medeltida målningar ströks över med vit kalkfärg och runt fönsteröppningarna gjordes istället draperimålningar. Vapenhusets valv bemålades i rödbrunt och grått, infattade i ramar av renässansformer.		Bohrn, s 8

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1709	Fast inredning – altarring	Ny altarring färdigställdes	Gabriel snickare	Bohrn, s 9
1734	Specifika inventarier – kyrkklocka	Storklockan göts		
1737-38	Nybyggnad	Ny klockstapel var färdigställd och den gamla revs. Altarringen målades	Byggmästare Lenström	Bohrn, s 4, 9
1741	Ändring – ombyggnad, fönster	Södra långsidans västra fönster vidgades		Bohrn, s 5
1746	Ändring – begravningsplats/ kyrkogård	Västra stigluckan ombyggdes		Inskription
1766	Ändring – begravningsplats/ kyrkogård	Norra stigluckan ombyggdes		Inskription
1771	Fast inredning – läktare	Västra läktaren byggdes om/utökades och fick sin alltjämt befintliga barriär.	Mäster Bergman	Bohrn, s 10
1777	Fast inredning – predikstol	Predikstol byggde i kyrkorummets nordöstra hörn. Den var utformad i rokokostil, med svängda sidor på korgen, åtskilda av snidade och förgyllda volutstöd. Predikstolen invigdes av kyrkoherde Ekstrand den 10 augusti 1777.	Lars Scherling, Köping	Bohrn, s 10
1794	Vård/underhåll	Större upprustning genomfördes		Årtal ingraverat i vapenhusets gavel
1803	Vård/underhåll – exteriör	Kyrkans spåntak lagades och ströks med en blandning av tjära, rödfärg och vitriol		LAU: Torpa socken O II: 1
1840	Ändring – begravningsplats/ Kyrkogård	Kyrkogårdsmuren blev omlagd av dalkarlar	Dalkarlar	LAU: Torpa socken KI; 4 & 31/5 1840
1820-talet	Ändring – begravningsplats/ Kyrkogård	Grusade gångar anlades på kyrkogården		LAU: Torpa socken KI; 3 & 6/5 1827
1850	Ändring – begravningsplats/ Kyrkogård	Kyrkogårdsmurens norra sida blev omlagd	Hemmansägare Pehr Larsson i Berga	LAU: Torpa socken, KI; 4, 20/5 1850
1852	Vård/underhåll – exteriör	Långhusets tak blev reparerat och omlagt. Ny täckning av falsad plåt lades, istället för tidigare spån. Korets och sakristians tak fick tills vidare behålla spåntäckningen. Lagningar gjordes med spån som nedtagits från långhusets tak. Klockstapeln genomgick större upprustning, varvid det övre fallet täcktes med plåt		LAU: Torpa socken KI; 4 & 15/10 1851 Bohrn, s 5
1855	Ändring – begravningsplats	Församlingen beslutade att fylla ut kyrkogårdens östra del ”åboerne å hvarje hemman skulle påköra fyra par lass jord eller fint grus”		LAU: Torpa socken KI: 4, 10/6 1855

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1858	Ändring – begravnings- plats/ Kyrkogård	Församlingen beslutade att fylla på kyrkogårdens norra del med ”fyra par lass jord eller fint grus per mantal”		LAU: Torpa socken KI: 4 & 6/6 1858
1893	Vård/underhåll – exteriör Fast inredning – orgel, orgelverk	Korets och sakristians tak omlades och täcktes då med falsad plåt istället för tidigare spån. Klockstapelns övre takfall blev nu också täckt med falsad plåt. Västra läktaren byggdes om inför installation av nytt orgelverk 6-stämmig orgel installerades. Orgelfasaden bestod av pipor i engelskt tenn, förgyllda bildhuggerier och listverk och paneler målade med vit oljefärg Eldstädernas rökgångar och skorstenar gjordes mer brandsäkra	E A Setterquist & son orgelfabrik, Örebro Orgelfasad: Arkitekt Aron Johansson	KKS: O I a; 1, Förslag 1892- 09-10, besiktningsproto koll 1893-10-18 Bohrn, s 5 & 10 Vindflöjel med inskriftion på sakristians tak
1894	Vård/underhåll – exteriör	Klockstapelns nedre takfall blev nu också täckt med falsad plåt.		Bohrn, s 5 & 10
1908		Åskledare förnyades		KKS: O I a; 1, intyg 24/111908
1909- 10	Ändring – ombyggnad, stomme Vård/underhåll – exteriör Ändring – ombyggnad, fönster Ändring – ombyggnad, port Arkitektur- bunden utsmyckning – måleri, interiör Ändring – ombyggnad, golv Teknisk installation – värme	Stor yttre upprustning och inre förnyelse: <ul style="list-style-type: none"> I långhusets nordvästra hörn och närmaste fönstret på långsidan var ytterväggen sönderfallen och blev därför omsorgsfullt uppmurad på nytt och förankrad med järn. Fasaderna i övrigt lagades och spritrappades. En cementsockel slogs på Samtliga fönsteröppningar utvidgades och de gamla blyinfattade fönstren byttes mot nya av järn Mitt på norra långsidan upptogs en ny fönsteröppning Den medeltida porten mellan vapenhus och kyrkorum flyttades till vapenhusets yttre portal. Värmekammare tillbyggdes på kyrkans norra sida (från början tänkt att byggas på södra sidan, ändrad placering bestämdes under byggtiden och därmed skonades den gamla portalen på korets sydvägg.) Kyrkorummets valvpelare avjämnades och påmurades Korets valvmålningar restaurerades Ytterligare fragment av medeltida målningar och 1600-talsmålningar framskrapades och konserverades. Nya målningar utfördes efter Ragnar Östbergs ritningar Gamla golvet med underslag under bänkarna borttogs, nytt 1½” furugolv lades på underlag av 6”x6” furusparrar I gångar, kor, sakristia och vapenhus lades kalkstensgolv Bänkarna ombyggdes med bibehållande av de befintliga, snidade dörrarna. Ryggar och sitsar ändrades Det utmed södra väggen framskjutande läktarpartiet, ”soldatläktaren”, borttogs. Ny, bekvämare läktartrappa byggdes Dörrarna till vindstrappan fick nya foder Altarskåpet och predikstolen restaurerades Kyrkan utrustades med centralvärme/kalorifer 	Interiör: Arkitekt Ragnar Östberg Fönster: Arkitekt Kajerdt, Eskilstuna Byggentrepre nörerna L E Andersson, Kungsör & Oskar Wedin Köping Dekorationsm ålare Th Pettersson, Mariefred Snickare Carl Lundvall, Götlunda Ebbes bruks arrendatorer, Husquarna (kaminen ”Gif akt”)	KKS: O I a; 1, Handlingar angående kyrkans reovering 1909-10 Entreprenad- kontrakt, brev från Ebbes bruks arrendatorer 22/9 1909

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1919-20	Teknisk installation – el	Kyrkan försågs med elektrisk belysning. Arkitektritade armaturer uppsattes	Arkitekt Hakon Ahlberg AB Libraria	KKS: O I a; 1
1925-35	Ändring – begravningsplats/ Kyrkogård	Kyrkogården utvidgades mot söder och fick inkörsväg österifrån. En två meter bred trappa byggdes mellan gamla och nya kyrkogården. Järngrindar insattes även. Samtidigt inköptes ett område öster om kyrkogården, avsett som park. Nya kyrkogården invigdes den 8 september 1935.	Jordbrukskonsulent Gustaf Nordin, Västerås Eskilstuna konstsmidesverkstad	KKS: O I a; 1, Redogörelse för den fullbordade utvidgningen av Torpa församlings kyrkogård, lämnad vid invigningen den 8/9 1935
1934	Vård/underhåll – interiör	Valvens och väggarnas målningar rengjordes.	Konservator Sven Dahlén	KKS: O I a; 1, brev & räkning juli 1934
1936	Teknisk installation – el	Kyrkans elledningar förnyades.	Eskilstuna elektriska byrå	KKS: O I a; 1, program i augusti 1935, anbud 10/2 1936
1939	Nybyggnad	Arbetsbeskrivning och ritningar till nytt bårhus färdigställdes 1938. Det uppfördes 1939 i gränsen mellan gamla och nya kyrkogården. En del av befintlig mur revs. Grundmuren förlades till 1,3 meters djup. Den göts i betong. Murarnas insidor isolerades med 75 mm gasbetongplattor. Väggarna uppfördes av gråsten med skiftgångar och fogindelning. Delvis kilade och tuktade bock användes, delvis stenar ur den rivna kyrkogårdsmuren. Mellan gasbetong och gråstensmur utfylldes med sikablandat cementbruk. Yttertaket täcktes med grästorv. Taklisten täcktes med 1 mm kopparplåt. Portöverstycke utfördes av kalksten Ytterportarna utfördes av lamellträ och härdad masonit, utvändigt kopparklädda. Kyrkogården förnyades	Arkitekt Viktor Segerstedt Byggmästare Oskar Eriksson, Rekarne Trädgårdskonsulent Axel Eliasson, Västmanlands läns hushållningssällskap	KKS: O I a; 1, arbetsbeskrivningar
1951	Vård/underhåll – stomme	Klockstapeln genomgick stor yttre upprustning. Stensockeln reparerades Befintlig plåttäckning utbyttes Spåbeklädnaden på östra, norra och västra sidorna samt på taket ovan entrén revs och nya lades på underlag av asfaltpapp.	Arkitekt Knut Nordenskjöld †1950, efterträddes av Georg Rudner	KKS: O I a; 1, Arbetsbeskrivning i augusti 1950
1951-52	Ändring – ombyggnad, fönster	Kyrkans fönster kompletterades med inre bågar. Åtgärden finansierades av kyrkliga syföreningen. Idé väcktes om att använda kyrkans äldre fönsterbågar med blyinfattat glas som förvarats i klockstapeln sedan 1910. Den föll dock på att fönsterbågarna var små, eftersom fönsteröppningarna utvidgats vid 1910 års fönsterbyte.		KKS: O I a; 1, Protokoll från kommittén för innanfönster 1952-03-09 KKS: N I: 1, ämbetsberättelse för åren 1948 & 1955

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1955	Fast inredning - orgelverk	14-stämmig orgel installerades.	Orgelbyggeri E A Setterquist	KKS: O I a; 1, Kontrakt 1953-12-30
1956	Teknisk installation – värme	Kaloriferen borttogs och värmekammaren omgjordes till pannrum för oljepanna. Oljepanna installerades, för eldning enligt Thermo-bloc-principen.	Bacho AB, Örebro	KKS: N I: 1, ämbetsberättelse för åren 1955 & 1961
1968	Vård/underhåll – exteriör Ändring – ombyggnad, sakristia Vård/underhåll – interiör Teknisk installation – värme	Stor upprustning: <ul style="list-style-type: none"> • Fasaderna lagades och avfärgades • Yttertakets lagades och ommålades med svart oljefärg • Sakristians bjälklag revs bort och schaktning skedde, varpå nya bjälklag av armerade betong blev gjutna. • I sakristian lades kalkstensgolvet • Sakristian fick nya inredningssnickerier • Altare murades i sakristian • I sakristians fönsteröppningar lades fönsterbänkar av kalksten (asfalt under) • Kyrkogolvets varmluftsöppning igensattes med kalkstensplattor i samma utförande som angränsande ytor • Kyrkorummets icke dekorerade ytor lagades • Nya dörrar på balansgångjärn sattes in mot vapenhuset (de tidigare dörrarna från 1910 förvaras i klockstapeln) • Elektrisk uppvärmning installerades • Automatisk klockringning installerades 	Arkitekt Sixten Wohlin, Stockholm Murare Evald Zetterberg och Olle Persson, Kungsör Målare Birger Werner, Barva Nya snickerier: Börje Tingvall, Kungsör	KKS: O I a; 1, Arbetsbeskrivning oktober 1950 Tångheden, s 198-200
1969	Vård/underhåll – exteriör	Gravhällar på kyrkans syd- och västsida rengjordes från lavar och kalkbruksstänk. Smärre delar lagades med stenkitt. Järnkrampor och järnringar rostskyddsbehandlades.	R S Wibeck, RAÄ: s tekniska avdelning	KKS: Reserapport från RAÄ
1981-82	Ändring – ombyggnad, tak Ändring – ombyggnad, takstol	Fullständig ombyggnad av långhusets tak genomfördes. <ul style="list-style-type: none"> • Befintlig takstolskonstruktion dömdes ut och blev därför nästan helt utbytt. I dokumentationssyfte sparades enstaka takstolar närmast långhusets östra gavel. • Ny täckning av fabrikslackerad svart plåt blev lagd. Plåtarna klipptes till likadant format som de förutvarande. • Långhusets och korets valv isolerades med rockwool. Sakristians tak lämnades av antikvariska skäl oisolerat. 	Projektering: Lars-Gunnar Svanäng, Bjerking ingenjörbyrå Entreprenör: Anders Diös AB, Köping Ue plåt: Bleck plåtslageriet Jäderholm & Andersson, Eskilstuna	VLM: Slutrapport från Bjerking ingenjörbyrå 1982-11-09
1993	Vård/underhåll – exteriör	Stigluckorna lagades med KC-bruk och ströks med KC-färg.		
1997	Vård/underhåll – exteriör	Klockstapelns takplåtar ersattes med fabrikslackerad svart plåt, som klipptes till samma dimensioner som förutvarande, fränsett lanterninens försänkta fält som fick hela plåtar från att ha haft mindre plåtar av oregelbundet format. Klockstapelns spånklädda väggar lagades och tjärades. Långhusets fabrikslackerade plåttak (1981-82) blästrades och ströks med styrenakrylat. Stigluckorna avfärgades fabriksblandad kalkfärg (serpo 246)		VLM: Slutrapport om utförda arbeten 1997, 1997-10-03